

**YTSKYDDS
MYNDIGHETEN**

ORDLISTA 2026:1

Ordlista

Begrepp, definitioner och hänvisningar

Ordlista. Begrepp, definitioner och hänvisningar

Ordlista 2026:1

Diarienummer: YSM 2026/1510

Utgivare: Ytskyddsmyndigheten, Box 112, 842 21 Sveg

registrator@ytskyddsmyndigheten.se, ytskyddsmyndigheten.se

Ordlista 2026:1. Ordlista

Utgiven av Ytskyddsmyndigheten, 2026

Publikationen kan laddas ner från ytskyddsmyndigheten.se. Tryckta exemplar kan beställas från registrator i mån av tillgång.
Citera gärna, men ange källan.

Förord

Ordlistan samlar de begrepp som myndigheten använder på sajten och i sina publikationer. Den är avsedd för den som läser en föreskrift, en vägledning eller en rapport från myndigheten och vill veta vad ett begrepp betyder.

Begreppen är valda utifrån vad som förekommer i föreskrifterna och i publikationerna. Varje definition har en hänvisning, så att läsaren kan kontrollera källan. Vid skillnader mellan föreskrifterna och en publikation gäller föreskrifterna.

Sveg, oktober 2026

Kerstin Wallgren

Generaldirektör

Innehåll

1 Inledning	5
1.1 Så används ordlistan	5
1.2 Typografi och formen för hänvisningar	5
2 Ordlista	6
3 Tabeller	13
4 Förkortningar	15

1 Inledning

Ordlistan förklarar de begrepp som Ytskyddsmyndigheten använder på sajten och i sina publikationer. Den ska läsas tillsammans med föreskrifterna i YSFS 2019:4 och de övriga föreskrifter som anges i tabell 2.

Definitionerna återger föreskrifterna så långt det är möjligt. Där begreppet inte definieras i föreskrifterna anges vilken publikation definitionen hämtas från. Ordlistan ändrar inte föreskrifterna och tar inte ställning i enskilda ärenden.

Myndigheten tar aldrig ställning till underlaget. Frågor om underlaget hänvisas till "respektive ansvarig myndighet".

1.1 Så används ordlistan

- Slå upp begreppet i alfabetisk ordning. Svenska alfabetet används, där Å, Ä och Ö står sist.
- Läs hänvisningen efter definitionen för att se vilken föreskrift eller publikation begreppet hämtas från.
- Kontrollera publikationens datum, eftersom en föreskrift kan ändras genom ett nytt beslut.
- Om ett begrepp saknas i ordlistan gäller det som anges i föreskrifterna.

1.2 Typografi och formen för hänvisningar

Diarienummer skrivs YSM ÅÅÅÅ/nnnn. Föreskrifter skrivs med sitt nummer, till exempel YSFS 2019:4. Publikationer skrivs med sin nummerserie, till exempel Rapport 2026:6. Datum skrivs ÅÅÅÅ-MM-DD. Glansenheten GU anges med 60 graders mätvinkel om inget annat sägs.

Om ett begrepp från byggbranschen eller vårdsektorn har en annan betydelse än i föreskrifterna gäller föreskrifternas betydelse.

2 Ordlista

A

Accelererad åldring: Provning där ytskiktet utsätts för förhöjd belastning under kortare tid för att efterlikna åldrandet under längre användning.

Hänvisning: Rapport 2026:5, Accelererad åldring av ytskikt.

Allmänt råd: Råd som myndigheten lämnar om hur en föreskrift kan tillämpas. Ett allmänt råd är inte bindande.

Hänvisning: YSFS 2019:4, föreskrifter och allmänna råd.

Andel med bristande skydd: Andelen av en yta eller av ytor av samma typ som har ytklass E, F eller G. Hänvisning: YSFS 2021:2.

Anmälan om ytförändring: Anmälan till Nationella ytregistret att en registrerad yta har förändrats. Anmälan görs inom 30 dagar.

Hänvisning: YSFS 2023:3. Blankett YS 120.

B

Blankett: Formulär som myndigheten tillhandahåller för en ansökan, en anmälan eller en registrering.

Hänvisning: YS 101, YS 111, YS 112 och YS 120.

Broschyr: Publikationstyp med information till en bestämd målgrupp, utgiven i A5-format. Hänvisning: YSM B 2024:3, Din yta och du.

C

Certifiering: Myndighetens bedömning att en person har den kompetens som krävs för att utföra ytklassning. Certifikatet gäller i fem år.

Hänvisning: YSFS 2021:2 och YSFS 2025:1. Blankett YS 101.

Cut-off: Den våglängd som skiljer ytjämnhet från vågighet. Anges i millimeter.

Hänvisning: Rapport 2026:6, Metod för bestämning av ytjämnhet.

D

Datamängd: Sammanställning av uppgifter som myndigheten publicerar för återanvändning på sajten, till exempel registrerade ytor och ytklassfördelning.

Hänvisning: Öppna data och API på ytskyddsmyndigheten.se.

Desinfektion: Åtgärd som minskar antalet mikroorganismer på en yta till en nivå som verksamheten bedömt som tillräcklig.

Hänvisning: Vägledning 2026:9, Ytor i vårdlokaler.

Diarienummer: Nummer som ett ärende får i myndighetens diarium. Skrivs YSM ÅÅÅÅ/nnnn. Hänvisning: Anges i alla publikationer.

Diarium: Myndighetens register över ärenden och handlingar.

Hänvisning: Diarium på sajten.

Dokumentation: Uppgifter som verksamhetsutövaren sparar om sin egenkontroll. Dokumentationen sparas i tio år.

Hänvisning: YSFS 2019:4, 4 kap.

E

Egenkontroll: Det system som verksamhetsutövaren använder för att kontrollera att ytorna har ett ändamålsenligt skydd.

Hänvisning: YSFS 2019:4, 4 kap.

Egenkontroll enligt livsmedelshygienisk lagstiftning: Det system som livsmedelsföretaget använder för sina lokaler, sin utrustning och sin hygien. Myndigheten tolkar inte denna egenkontroll.

Hänvisning: Vägledning 2026:5, Ytor i livsmedelslokaler.

F

Faktablad: Publikationstyp med ett ämne per blad, en tydlig rubrik, fyra till sex punkter och en länk till fördjupning.

Hänvisning: Tabell 4 i denna ordlista.

Föreläggande: Beslut i tillsynen som ålägger en verksamhetsutövare att vidta en åtgärd inom en viss tid.

Hänvisning: Se även Vitesföreläggande.

G

Glans: Ytans förmåga att reflektera ljus, mätt med en glansmätare vid 60 graders mätvinkel och uttryckt i GU.

Hänvisning: YSFS 2020:1. Se även GU och Mätvinkel.

Glansavvikelse: Skillnad i glans inom en och samma yta, mätt vid 60 graders mätvinkel.

Glansavvikelsen får vara högst 10 GU inom en yta.

Hänvisning: YSFS 2019:4, 2 kap. Se även Åtgärdsgräns.

Glansförlust: Minskning av glansen mot ett startvärde under en viss tid.

Hänvisning: Vägledning 2026:9, Ytor i vårdlokaler.

GU: Glansenhet. Mätenhet för glans, mätt vid 60 graders mätvinkel.

Hänvisning: YSFS 2020:1.

H

Heltäckande ytskikt: Ytskikt där ingen del av ytan är exponerad mot omgivningen.

Hänvisning: YSFS 2019:4, 2 kap. Ytläget 2026 redovisar andelen inspekterade ytor med heltäckande ytskikt.

Horisontell yta: Yta med lutning under 10 grader.

Hänvisning: YSFS 2019:4, 1 kap. 2 §.

I

Inspekterad yta: Yta som myndigheten har undersökt i tillsynen.

Hänvisning: Tillsyn.

Insynsråd: Råd som följer myndighetens verksamhet. Insynsrådet sammanträder fyra gånger per år, i mars, juni, september och december.

Hänvisning: Kallelser, dagordningar och protokoll på sajten.

K

Kalibrering: Justering av ett mätinstrument mot ett referensprov, så att mätningen blir jämförbar.

Hänvisning: Rapport 2026:3, Mätosäkerhet vid glansmätning.

Kantyta: Den yta som uppstår längs kanten på en spricka.

Hänvisning: Vägledning 2023:2.

Kontakttid: Den tid som ett desinfektionsmedel ska verka på ytan enligt tillverkarens anvisning.

Hänvisning: Vägledning 2026:9, Ytor i vårdlokaler.

Kontaktvinkel: Vinkeln mellan en vätskedroppe och ytan, som används som mått på ytans vätkbarhet.

Hänvisning: Upphandling av kontaktvinkelmätare, YSM 2026/0821.

Kontaktyta: Yta som normalt berörs med händer eller utrustning under vårdarbetet.

Hänvisning: Vägledning 2026:9, Ytor i vårdlokaler.

Kvalitetsdeklaration: Beskrivning av statistikens innehåll, metod, källor och kvalitet.

Hänvisning: Rapport 2026:9, Kvalitetsdeklaration för statistiken.

L

Lutning: Vinkeln mellan en yta och ett horisontellt plan. Lutningen avgör om ytan är horisontell, vertikal eller i mellanläge.

Hänvisning: YSFS 2019:4, 1 kap. 2 §.

M

Medelglans: Medelvärde av glansen i ett urval av mätpunkter, uttryckt i GU.

Hänvisning: Ytläget 2026.

Mätosäkerhet: Intervall kring ett mätvärde som anger hur stor osäkerheten i mätningen är.

Hänvisning: Rapport 2026:3, Mätosäkerhet vid glansmätning.

Mätpunkt: Plats på en yta där en enskild mätning görs.

Hänvisning: Rapport 2022:4, Glans i offentlig sektor. Uppföljning efter tio år.

Mätvinkel: Vinkeln mellan mätstrålen och ytan. Glans mäts vid 60 grader.

Hänvisning: YSFS 2020:1.

N

Nationella ytregistret: Register över registrerade ytor och deras ytklasser. Registrering är frivillig före 2023-09-01.

Hänvisning: YSFS 2023:3. Blankett YS 111.

O

Optisk mätning: Ytmätning där ytprofilen registreras med ljus i stället för med en nål.

Hänvisning: Rapport 2026:6, Metod för bestämning av ytjämnhet.

P

Publikation: Dokument som myndigheten ger ut. Rapporter, vägledningar och broschyrer har egna nummerserier.

Hänvisning: Tabell 4 i denna ordlista.

R

Ra: Medelvärde av ytprofilens absoluta avvikelse från medellinjen. Anges i mikrometer.

Hänvisning: Rapport 2026:6, Metod för bestämning av ytjämnhet.

Rapport: Publikationstyp för forskning och metod. Numreras Rapport ÅÅÅÅ:n.

Hänvisning: Tabell 4 i denna ordlista.

Referensprov: Prov med ett känt värde som används för att kontrollera en mätare.

Hänvisning: Rapport 2026:6, Metod för bestämning av ytjämnhet.

Registrering: Införing av en yta i Nationella ytregistret. Myndigheten har ett mål om en handläggningstid på högst 30 dagar i median.

Hänvisning: YSFS 2023:3. Blankett YS 111.

Registreringsplikt: Skyldighet att registrera en yta som är större än 40 kvadratmeter och vetter mot allmän plats.

Hänvisning: YSFS 2023:3. Gäller från 2023-09-01.

Remissvar: Myndighetens yttrande över ett förslag som skickats ut på remiss. Remissvar publiceras på sajten.

Hänvisning: Remissvar på sajten.

Rengörbarhet: Ytans förmåga att efter rengöring vara fri från synlig smuts och från rester som kan bära mikroorganismer.

Hänvisning: Vägledning 2026:9, Ytor i vårdlokaler.

Rengöring: Borttagning av smuts, organiskt material och synliga rester från en yta.

Hänvisning: Vägledning 2026:9, Ytor i vårdlokaler.

Repeterbarhet: Variation i mätresultat när samma mätare och samma operatör mäter samma yta flera gånger.

Hänvisning: Rapport 2026:3, Mätosäkerhet vid glansmätning.

Reproducerbarhet: Variation i mätresultat när olika operatörer eller laboratorier mäter samma prov.

Hänvisning: Rapport 2026:4, Ringtest för glansmätning.

Ringtest: Mätning av samma prov av flera laboratorier för att jämföra resultaten.

Hänvisning: Rapport 2026:4, Ringtest för glansmätning.

Rq: Kvadratisk medelvärde av ytprofilens avvikelser från medellinjen. Anges i mikrometer.

Hänvisning: Rapport 2026:6, Metod för bestämning av ytjämnhet.

Rz: Mått på ytjämnhet som bygger på höjdskillnaderna mellan toppar och dalar i ytprofilen. Anges i mikrometer.

Hänvisning: Rapport 2026:6, Metod för bestämning av ytjämnhet.

S

Skattning: Beräkning av ett värde för en hel grupp av ytor utifrån ett urval.

Hänvisning: Rapport 2026:7, Urval och skattning i tillsynen.

Slitage: Förändring av ytskiktet till följd av användning, mekanisk påverkan, kemisk påverkan eller fukt.

Hänvisning: Vägledning 2026:9, Ytor i vårdlokaler.

Spricka: Brott i ytskiktet som innebär att nya ytor har uppstått. En lagad spricka upphör att ge ytor när sidorna inte längre vetter mot omgivningen.

Hänvisning: Vägledning 2023:2.

Sprickyta: Yta som uppstår när en spricka bildas i ytskiktet.

Hänvisning: Vägledning 2023:2.

Startvärde: Den glans eller annan mätning som görs på en yta vid en tidpunkt och som används som utgångspunkt för senare jämförelser.

Hänvisning: Vägledning 2026:9, Ytor i vårdlokaler.

Stylusmätning: Ytmätning där en nål förs över ytan och registrerar ytprofilen.

Hänvisning: Rapport 2026:6, Metod för bestämning av ytjämnhet.

Styrdokument: Publikationstyp med riktlinjer och policyer för myndighetens interna områden.

Hänvisning: Tabell 4 i denna ordlista.

T

Tillsyn: Myndighetens kontroll av att ytor och verksamhetsutövare följer föreskrifterna. Tillsynen ska vara riskbaserad.

Hänvisning: Tillsyns- och verksamhetsplan 2026.

Tillsynsbesök: Besök på plats i tillsynen hos en verksamhetsutövare.

Hänvisning: Tillsyns- och verksamhetsplan 2026.

Tillsynsplan: Plan som anger vilka ytor och verksamheter tillsynen prioriterar under ett år. Ändras genom beslut av generaldirektören.

Hänvisning: Tillsyns- och verksamhetsplan 2026.

Tvättbarhet: Ytskiktets förmåga att tåla upprepade avtorkning med vatten och rengöringsmedel utan skada.

Hänvisning: Vägledning 2026:9, Ytor i vårdlokaler.

U

Underlag: Materialet under ytan. Underlaget omfattas inte av föreskrifterna. Frågor om underlaget hänvisas till "respektive ansvarig myndighet".

Hänvisning: YSFS 2019:4, 1 kap. 1 §.

Urval: Val av de ytor som ingår i tillsynen. Tillsynsurvalet är inte ett sannolikhetsurval.

Hänvisning: Rapport 2026:7, Urval och skattning i tillsynen.

Utbildningsmaterial: Publikationstyp med checklistor och övningsmaterial för verksamheter.

Hänvisning: Tabell 4 i denna ordlista.

V

Vite: Ekonomiskt belopp som döms ut om ett föreläggande inte följs.

Hänvisning: Se även Vitesföreläggande.

Vitesföreläggande: Föreläggande som förenas med vite. Beslutas av avdelningschef för regler och tillsyn.

Hänvisning: Tillsyn.

Våtrum: Rum där ytor regelbundet utsätts för vatten, till exempel badrum och duschrum.

Hänvisning: YSFS 2016:3, Allmänna råd om skydd av ytor i våtutrymmen.

Väderstreck: Den riktning som en yta vetter mot, bestämd med en noggrannhet på 45 grader.

Sydväst räknas som både söder och väster.

Hänvisning: YSFS 2019:4, 3 kap.

Vägledning: Publikationstyp med allmänna råd om hur föreskrifterna kan tillämpas. Vägledningen ersätter inte föreskrifterna.

Hänvisning: Tabell 4 i denna ordlista.

Y

Yta: Den yttre avgränsningen av ett föremål som vetter mot omgivningen. Ytan har ingen egen tjocklek.

Hänvisning: YSFS 2019:4, 1 kap. 3 §.

Yta i mellanläge: Yta med lutning från 10 grader till och med 80 grader. En yta med lutning exakt 10 eller 80 grader räknas som mellanläge.

Hänvisning: YSFS 2019:4, 1 kap. 2 §.

Ytbedömare: Person som certifierats av myndigheten för att utföra ytklassning.

Hänvisning: Certifiering.

Ytdeklaration: Uppgift om ytklass som ska lämnas vid försäljning till konsument av vissa möbler.

Undersidan undantas. Begagnade möbler mellan privatpersoner undantas.

Hänvisning: YSFS 2022:6. Gäller från 2023-01-01.

Ytjämnhet: Avvikelser i ytans profil från en ideal plan, mätt enligt Rapport 2026:6.

Hänvisning: Rapport 2026:6, Metod för bestämning av ytjämnhet.

Ytklass: En av klasserna A till G enligt YSFS 2021:2. A är fullgott skydd och G är dokumenterat skydd saknas. Se tabell 1.

Hänvisning: YSFS 2021:2.

Ytklassning: Bedömning av en yta enligt YSFS 2021:2, som görs av en certifierad ytbedömare.

Ytklassning är frivillig för privatpersoner och gäller i tio år eller tills ytan förändras.

Hänvisning: YSFS 2021:2. Gäller från 2021-07-01.

Ytläget: Myndighetens årliga lägesrapport om skyddet av ytor i Sverige. Ytläget ges ut sedan 2019.

Hänvisning: Rapport 2026:2, Ytläget 2026.

Ytor under vatten: Myndigheten har två bedömningar i sina publikationer. YSFS 2016:3 och Vägledning 2023:2 anger att ytor under vatten inte vetter mot omgivningen. Rapport 2025:1 bedömer att vattnet utgör omgivningen. Översyn pågår och båda bedömningarna gäller till dess.

Hänvisning: Rapport 2025:1, Ytan och djupet. En gränsdragning.

Ytskikt: Skikt som lagts på en yta för att skydda den. Ett ytskikt har en tjocklek.
Hänvisning: YSFS 2019:4, 1 kap. 3 §.

Å

Åtgärdsgräns: Nivå där en yta ska åtgärdas. För glans är åtgärdsgränsen 10 GU under startvärdet.
Hänvisning: Vägledning 2026:9, Ytor i vårdlokaler. Beslutet fastställdes 2026-10-21.

Ä

Ändamålsenligt skydd: Skydd av ytor som är anpassat till ytans användning och som består under hela ytans livslängd.
Hänvisning: YSFS 2019:4, 2 kap.

Ärende: En ansökan, anmälan, fråga eller tillsynsfråga som myndigheten tar emot, registrerar i diariet och handlägger.
Hänvisning: Kvartalsrapport, Ärendeläge per kvartal.

3 Tabeller

Tabell 1. Ytklasser enligt YSFS 2021:2

Ytklass	Benämning
A	Fullgott skydd
B	Gott skydd
C	Godtagbart skydd
D	Visst skydd
E	Begränsat skydd
F	Bristfälligt skydd
G	Dokumenterat skydd saknas

Källa: YSFS 2021:2.

Tabell 2. Föreskrifter som begreppen hänvisar till

Nummer	Rubrik	Gäller
YSFS 2012:1	Föreskrifter om ytdeklaration	Upphävd 2019-07-01 genom YSFS 2019:4
YSFS 2016:3	Allmänna råd om skydd av ytor i våtutrymmen	Gällande
YSFS 2019:4	Föreskrifter och allmänna råd om skydd av ytor	Gällande från 2019-07-01. Grundföreskriften
YSFS 2020:1	Ändring i YSFS 2019:4	Mätvinkel 60 grader för glans, från 2020-03-01
YSFS 2021:2	Föreskrifter om ytklassning	Gällande från 2021-07-01
YSFS 2022:6	Föreskrifter om ytklassning vid försäljning av möbler	Gällande från 2023-01-01
YSFS 2023:3	Föreskrifter om Nationella ytregistret	Gällande från 2023-09-01
YSFS 2025:1	Ändring i YSFS 2021:2	Övergångsbestämmelser för certifiering, från 2025-04-01

Källa: Ytskyddsmyndighetens föreskrifter.

Tabell 3. Var begreppen regleras

Föreskrift	Begrepp
YSFS 2019:4, 1 kap. 1 §	Underlag
YSFS 2019:4, 1 kap. 2 §	Horisontell yta, vertikal yta, yta i mellanläge, lutning
YSFS 2019:4, 1 kap. 3 §	Yta, ytskikt
YSFS 2019:4, 2 kap.	Ändamålsenligt skydd, heltäckande ytskikt, glansavvikelse
YSFS 2019:4, 3 kap.	Väderstreck
YSFS 2019:4, 4 kap.	Egenkontroll, dokumentation
YSFS 2020:1	Glans, GU, mätvinkel
YSFS 2021:2	Ytklass, ytklassning, ytbedömare, certifiering, andel med bristande skydd
YSFS 2022:6	Ytdeklaration
YSFS 2023:3	Nationella ytregistret, registrering, registreringsplikt, anmälan om ytförändring

Källa: Föreskrifterna i tabell 2.

Tabell 4. Publicerade publikationer som begreppen hänvisar till

Nummer	Titel	Datum
Rapport 2012:3	Glans i offentlig sektor	2012-10
Vägledning 2023:2	Bestämning av ytans undre gräns, 4:e reviderade upplagan (tidigare 2014, 2017, 2020)	2023-06-15
Rapport 2022:4	Glans i offentlig sektor. Uppföljning efter tio år	2022-09-28
Rapport 2023:5	Ytläget 2023. Lägesrapport om skyddet av ytor i Sverige	2023-05-24
YSM B 2024:3	Din yta och du. Information om ytskydd för privatpersoner	2024-03
Rapport 2024:7	Ytors åldrande i inomhusmiljö. En litteraturoversikt	2024-11-12
Rapport 2025:1	Ytan och djupet. En gränsdragning. Redovisning av regeringsuppdrag	2025-02-27
Rapport 2026:1	Årsredovisning 2025	2026-02-20
Rapport 2026:2	Ytläget 2026. Lägesrapport om skyddet av ytor i Sverige	2026-05-20

Källa: Publikationer, Ytskyddsmyndigheten.

Tabell 5. Publikationstyper med nummerserier

Publikationstyp	Nummerserie	Innehåll
Rapport	Rapport ÅÅÅÅ:n	Forskning och metod
Vägledning	Vägledning ÅÅÅÅ:n	Allmänna råd om hur föreskrifterna kan tillämpas
Broschyr	YSM B ÅÅÅÅ:n	Information till en bestämd målgrupp

Källa: Publikationer, Ytskyddsmyndigheten.

4 Förkortningar

Tabell 6. Förkortningar som används i ordlistan

Förkortning	Betydelse
Dnr	Diarienummer, skrivs YSM ÅÅÅÅ/nnnn
GU	Glansenhet, mätt vid 60 graders mätvinkel
YS	Blankettbeteckning, till exempel YS 111
YSFS	Ytskyddsmyndighetens föreskrifter, till exempel YSFS 2019:4
YSM	Ytskyddsmyndigheten, till exempel YSM 2026/1510
Ra, Rq, Rz	Parametrar för ytjämnhet
µm	Mikrometer
mm	Millimeter